

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ ІМЕНІ ГЕТЬМАНА
ПЕТРА КОНАШЕВИЧА-САГАЙДАЧНОГО

ФАКУЛЬТЕТ СУДНОВОДІННЯ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Викладач, вчене звання, науковий ступінь	Попелюшко Роман Павлович доцент, доктор психологічних наук
E-mail	roman-xnu@ukr.net
Навчальна дисципліна	Основи дитячої психотерапії
Офіційна назва освітньої програми	«Практична психологія»
Рівень вищої освіти	другий (магістерській)
Галузь знань	05 Соціальні і поведінкові науки
Спеціальність	053 Психологія
Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	3
Статус дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	вибіркова
Мета вивчення дисципліни	підготовка спеціаліста який володіє, комплексом знань загальних основ та наукових понять дитячої психотерапії і на цій основі здатного грамотно ставити та вирішувати науково-дослідні та практичні завдання у професійній діяльності; знаннями теоретичних основ ключових напрямків дитячої психотерапії та здатного використовувати їх у практичній діяльності; професійними та особистісними якостями, що сприяють ефективному здійсненню професійної діяльності.
Загальні компетентності	ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
Спеціальні (фахові) компетентності	СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік. СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та

	<p>освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.</p> <p>СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.</p> <p>СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.</p>
ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ	
<p>Тема 1. Особливості психотерапії та дітей та підлітків. Визначення психотерапії. Історія розвитку психотерапії дітей та підлітків. Методи психотерапії дітей та підлітків. Показання й протипоказання до окремих видів психотерапії. Особливості та цілі дитячої та підліткової психотерапії. Відмінності між дитячої та підліткової психотерапією і психотерапією дорослих. Поняття «психологічне консультування» і «психотерапія» у дитячій та підлітковій психотерапії.</p> <p>Тема 2. Психотерапія дітей та підлітків. Особливості психотерапії дітей та підлітків. Методичні засоби психотерапії дітей. Індивідуальна психотерапія дітей.</p> <p>Тема 3. Організація і структурування психотерапевтичного процесу з дітьми та підлітками. Початковий етап психотерапії - виявлення і формулювання проблеми. Умови ефективності психотерапевтичного процесу. Створення терапевтичних відносин. Завершення психотерапії.</p> <p>Тема 4. Психотерапія при деяких видах психічних розладів. Психотерапія з дітьми в стресових і постстресових станах. Завдання екстреної психологічної допомоги. Відновлення вітальних функцій та активності. Впорядкування активності і відреагування переживань. Відновлення дій, які розпалися. Символічна переробка переживань.</p> <p>Тема 5. Психологічна допомога при адикціях у дітей та підлітків. Основні поняття та визначення психологічної допомоги при адикціях у дітей та підлітків. Фактори ризику та фактори захисту від розвитку адиктивної поведінки у дітей та підлітків. Психологічна допомога та профілактика залежностей. Традиційні та сучасні підходи до профілактики залежностей. Психокорекція, психотерапія і консультування при адикціях.</p> <p>Тема 6. Психотерапія неврозів дітей та підлітків. Теоретичне обґрунтування психотерапії неврозів та неврозоподібних розладів. Психологічна діагностика дітей з невротичними реакціями і неврозами. Методи психотерапії енурезу, енкопрезу, порушень сну, заїкуватості, шкідливих звичок. Методи психотерапії загальних неврозів.</p> <p>Тема 7. Психотерапія та психокорекція емоційних та поведінкових розладів дітей та підлітків. Психологічна характеристика дітей з синдромом дефіциту уваги і гіперактивністю. Методи психотерапії дітей з дефіцитом уваги і гіперактивністю. Теоретичне обґрунтування психотерапії дітей з агресивними розладами. Методи психотерапії дітей з агресивними розладами. Психотерапія девіантної поведінки у підлітковому віці. Сучасні підходи до психологічної корекції страхів у дітей.</p> <p>Тема 8. Порушення харчової поведінки в підлітковому і юнацькому віці. Диференціальна діагностика харчового порушення у дітей та підлітків. Теоретико-практичні трактування симптомів порушення харчової поведінки. Фактори ризику розвитку порушень харчової поведінки і перші симптоми розладу. Психотерапія розладів харчової поведінки у підлітковому та юнацькому віці.</p>	
Програмні результати навчання	<p>ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.</p> <p>ПР8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.</p> <p>ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.</p>
Форми поточного та підсумкового контролю	<p>При проведенні поточного контролю використовуються наступні форми: усне опитування, перевірка самостійного рішення практичних завдань, письмовий тестовий експрес-контроль, виступи студентів при обговоренні теоретичних та практичних питань.</p> <p>Формою підсумкового контролю з дисципліни є залік, що приймається усно за питаннями, чи письмово за тестами</p>

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна оцінюється за 100-бальною шкалою. Підсумкові бали з дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру по передбаченим видам навчальної діяльності та балів, набраних на підсумковому контролі (залік).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» - виставляється студенту, який глибоко та міцно засвоїв матеріал, відмінно справляється з задачами та питаннями, показує знайомство з фаховою літературою, володіє різносторонніми навичками та прийомами виконання практичних завдань, вміє добре орієнтуватись у виробничих ситуаціях, приймає участь у наукових заходах.
82-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом в основному сформовано, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконано, якість виконання більшості з них оцінено кількістю балів, близькою до максимальної, робота з двома-трьома незначними помилками.
75-81		C	«Добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, практичні навички роботи із засвоєним матеріалом в основному сформовано, всі навчальні завдання, які передбачено програмою навчання, виконано, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальною кількістю балів, деякі види завдань виконано з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією—двома значними помилками.
68-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом в основному сформовано, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, містять помилки, робота з трьома значними помилками.
60-67		E	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовано, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконано, або якість виконання деяких з них оцінено кількістю балів, близькою до мінімальної, робота, що задовольняє мінімум критеріїв оцінки.
35-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» теоретичний зміст курсу засвоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовано, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено кількістю балів, близькою до мінімальної; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота що потребує доробки.
1-34		F	«Безумовно незадовільно» теоретичний зміст курсу не засвоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовано, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Бондаренко А.Ф. Психологическая помощь: теория и практика. – М.: Независимая фирма «Класс», 2001. – 336 с.
2. Бурлачук Л.Ф. Основы психотерапии. – Киев: Ника-Центр; Москва: Алетейа, 1999. – 320с.
3. Боев И.В. Символдрама: коррекция личностных и поведенческих нарушений. – Ставрополь: Сервисшкола, 2009. – 167 с.

4. Бютнер К. Жить с агрессивными детьми. – М.: Педагогика, 1991. – 144 с.
5. Бьюдженталь Дж. Искусство психотерапевта. – М.: Издательство «Корвет», 2015. – 320с.
6. Венгер А.Л. Психологические рисуночные тесты: Иллюстрированное руководство. - М.: Владос-пресс, 2003. – 160 с.
7. Дилео Дж. Детский рисунок: диагностика и интерпретация. - М.: Изд-во Института психотерапии, 2012. – 256 с.
8. Захаров А.И. Происхождение детских неврозов и психотерапия. - М.: Апрель-Пресс, Эксмо-Пресс, 2000. - 448 с.
9. Захаров А. И. Дневные и ночные страхи у детей. - СПб.: Речь; М.: Сфера, 2010. - 312 с.
10. Зинкевич-Евстигнеева Т. Д. Практикум по сказкотерапии. — СПб.: ООО «Речь», 2000. - 310с.
11. Зиновьева Н. О. Психология и психотерапия насилия. Ребенок в кризисной ситуации. – СПб.: Речь, 2003. – 248 с.
12. Зубалий Н.П. Основы психотерапии: учеб. Пособие. – К.: МАУП, 2001. – 160с.
13. Емельянова Е.В. Жили-были Он и Она. Парадоксальная сказкотерапия отношений. – М.: Генезис, 2016. – 464 с.
14. Игумнов С. А. Психотерапия и психокоррекция детей и подростков. – М.: Изд-во Института психотерапии, 2000. - 112 с.
15. Карвасарский Б. Д. Психотерапия: учеб. для вузов / Изд. 2-е, перераб . — СПб.: Питер, 2002. - 672 с.
16. Короткова Л.Д. Сказкотерапия в школе. Методические рекомендации. – М.: ЦГЛ, 2006. – 144 с.
17. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції: Навч. посібник. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – С. 259-278.
18. Кэдьусон Х. Практикум по игровой психотерапии. - СПб.: Питер, 2001. - 416 с.
19. Милютина Е. Игровые технологии: учебн. пособие. – К.: Ника-Центр, 2015. – 252 с.
20. Мони́на Г.Б. Гиперактивные дети: психолого-педагогическая Помощь. Монография. СПб.: Речь, 2007. 186 с.
21. Обухов Я.Л. Символдрама. Кататимно-имагинативная психотерапия детей и подростков. – М.: Эйдос, 1997. – 112 с.
22. Оклендер В. Окна в мир ребенка. Руководство по детской психотерапии. – М.: Независимая фирма "Класс", 2005. – 336 с.
23. Омельченко Я.М. Психологічна допомога дітям з тривожними станами. – К.: Шкільний світ, 2011. – 112 с.
24. Психотерапия детей и подростков [Текст] : пер. с нем. / ред. Х. Ремшмидт. - Москва : Мир, 2000. - 656 с.
25. Романин А.Н. Основы психотерапии: учебник. – М.: КНОРУС, 2006. – 285 с.
26. Самыгин С.И. Психотерапия детей и подростков. – Ростов н/Д: Феникс, 2012. – 284 с.
27. Тимошенко Г.В. Стратегии и тактики практической психотерапии. М.:Психотерапия,2007. 192с.
28. Тёрнер Б. Руководство по сэндплей-терапии. – М.: Дипак, 2015. – 648 с.
29. Фурманов И.А. Детская агрессивность. Психодиагностика и коррекция. Минск: НИО, 1997.198с.
30. Эриксон Э. Детство и общество. – СПб.: Ленато, АСТ, Фонд «Университетская книга», 1996. 592 с.
31. Эриксон Э. Идентичность: юность и кризис. Пер. с англ. – М.: Флинта, 2006. – 342 с.

Допоміжні

1. Ахмедов Т.І. Гіпноугестивна психотерапія: Навчальний посібник. – Харків: НУЦІО «Крим Арт», 2000. – 332 с.
2. Бремс К. Полное руководство по детской психотерапии. – М.: Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2002. – С. 155-285.
3. Винникотт Д. Игра и реальность. М.: Институт общегуманитарных исследований, 2002. - 288 с.
4. Грабенко Т.М. Чудеса на песке. Песочная игротерапия. – СПб.: Институт социальной педагогики и психологии, 1998. – 50 с.
5. Гулевский В.Я. Индивидуальная психотерапия: практикум: учебн. пособие для студентов вузов. – М.: Аспект Пресс, 2008. – 189 с.
6. Гулина М.А. Терапевтическая и консультативная психология. – СПб.: Речь, 2001. – 352с.

7. Джиннот Х. Дж. Групповая психотерапия с детьми. Теория и практика игровой психотерапии. – 2-е изд. – М.: Изд-во Института психотерапии, 2005. – 272 с.
8. Діагностика і корекція емоційних станів молодших школярів / Уклали: Л.В. Лавренчук, Л.А. Скаковська, Є.С. Клецова. – Житомир, 2002. – С. 3-45.
9. Елизаров А.Н. Основы индивидуального и семейного психологического консультирования: Учебное пособие. – М.: “Ось-89”, 2003. – 352 с.
10. Истратова О.Н. Практикум по детской психокоррекции: игры, упражнения, техники. – Ростов н/Д: Феникс, 2007.
11. Киселева М.В. Арт-терапия в практической психологии и социальной работе. – СПб.: Речь, 2007.
12. Конон К. Теория и практика игровой психотерапии. 2-е изд. – СПб.: Питер, 2002.
13. Копытин А.И. Арттерапия – новые горизонты. – М.: Когито-центр, 2006.
14. Копытин А.И. Теория и практика арт-терапии. – СПб.: Речь, 2002.
15. Копытин А.И. Арттерапия детей и подростков. - М.: Когито-центр, 2007.
16. Лебедева Л.Д. Практика арттерапии: подходы, диагностика, система занятий. – СПб.: Речь, 2005.
17. Лендрет Г.Л. Игровая терапия: искусство отношений / пер. с англ.; предисловие А.Я. Варга. – М.: Институт практической психологии, 1998. - 368 с.
18. Лохов М.И. Плохой хороший ребенок. – СПб.: «ЭЛБИ-СПБ», 2003. – 320 с.
19. Осипова А.А. Общая психокоррекция: Учебное пособие для студентов вузов. – М.: ТЦ Сфера, 2007. – 510 с.
20. Осорина М. В. Секретный мир детей в пространстве мира взрослых. - СПб.: Питер, 2011. - 368 с.
21. Пезешкиан Н. Психосоматика и позитивная психотерапия. – М.: Медицина, 1996. – 464с.
22. Сандомирский М.Е. Психосоматика и телесная психотерапия. – М.: «Класс», 2005. – 592с.
23. Тимошенко Г.В. Работа с телом в психотерапии: Практическое руководство. – М.: Издательство Института Психотерапии, 2006. – 480 с.
24. Ткач Р. М. Сказкотерапия детских проблем. - СПб.: Речь; М.: Сфера, 2008. - 118 с.
25. Ферс Г.М. Тайный мир рисунка. – СПб.: Деметра, 2003. – 176 с.
26. Фрейд А. Детский психоанализ : [хрестоматия: Психоанализ раннего детства. Истоки детской психопатологии. Эмоциональное развитие фантазии, агрессия, сексуальность. Проблемы подросткового возраста. Техника детского психоанализа в клинической практике]. – Санкт-Петербург : Питер, 2004. – 477 с.